

JUOZAPA KIBELAITĖ

1907–2006

Amžius gelbėjant: 34

Profesija: vienuolė

Išgelbėjo žmonių: 1

- Vienuolė, visa gyvenimą auginusi kitų vaikus.
- Išpuoselėjo Jasonių vaikų namus.
- Sukūrė aplinką, kurioje saugūs buvo ne tik palikti vaikai, bet ir nuskriaustos moterys.

Juozapa Kibelaitė

Juozapa buvo aštuntas vaikas gausioje vienuolikos vaikų šeimoje. Tėvas Antanas Kibelis anksti mirė, todėl visi namų rūpesčiai gulė ant motinos Bronislavos pečių, kuri stengėsi vaikus ne tik pamaitinti, apmokyti, bet ir išmoksinti. Juozapa baigė Šilalės progimnaziją. Atsikuriant Nepriklausomai Lietuvai, ji įsitraukė į katalikiškų organizacijų veiklą. 1932 m. davė pirmuosius įžadus ir 1933 m. Vienuolijos pasiūsta atsidūrė kitame Lietuvos krašte, Utenoje. 1940 m., kai buvo panaikintos katalikiškos organizacijos ir vienuoliai išvaryti iš savo vienuolynų, Utenoje dirbusios seserys irgi turėjo palikti įstaigas, kuriose dirbo ir išsiskirstyti. Seserys Juozapa Kibelaitė ir Zuzana Janušaitytė išvyko į Žemaitiją, pas sesers Juozapos gimines. Ten jos išbuvo iki 1941 m. liepos mėn., kai prasidėjus karui abi buvo iškvietos dirbti į Utenos vaikų namus. Čia rado didžiulę netvarką: vaikų namų vedėja pabėgusi, vaikai išdalinti kaimo žmonėms. Buvo likę tik trys seni darbuotojai. Po truputį į vaikų namus žmonės iš kaimų grąžino jiems globoti atiduotus vaikus. Vėl susirinko apie šešiasdešimt globotinių. Sesuo Juozapa buvo paskirta vedėja. Vaikų namams vėl buvo paskirtas 15 ha žemės plotas. Reikėjo dirbti žemę, auginti gyvulius, kad būtų kuo maitinti našlaičius.

Šiuose vaikų namuose karo metu sesuo Juozapa su kitomis vienuolėmis gelbėjo 3 metų berniuką, sužeista akimi, – Aleksiuką Šinderį. Aleksiukas pas vienuoles atsirado jo mamos prašymu - pirmąją karo dieną moteris su trimečiu berniuku bėgo iš bombarduojamo Kauno, bombai pataikius tiesiai į bėglių sunkvežimį, moteriai sužeidė koją, o Aleksandrui skeveldra pataikė į kairę akį. Sužeistieji pakliuvo į ligoninę, bet kažkam pranešus, jog jie žydai, abu buvo nuvežti į getą. Gete moteris atidavusi žiedą papirko sargybinį ir gavo iš jo suklastotus dokumentus. Taip jai pavyko ištrūkti iš geto, tačiau sužeistam berniukui reikėjo ypatingos pagalbos ir slaugos. Aleksiuko mama kreipėsi pagalbos į vienuoles Juozapą Kibelaitę ir Stefaniją Eigelytę prašydama paslėpti berniuką vaikų namuose, o pati susirado prieglobstį kaime. **Aleksiuko mama vienuolėms pasakė, jog jos sūnus – žydai, seserys vienuolės atsakė, jog tai neturi jokios reikšmės.** Berniukas buvo įregistruotas Aleksandro Turakovo pavarde ir liko prieglaudoje. Vienuolių ir kunigo Petro Raudos prašymu vaikas sulaukė gydytojo, puikiai žinojusio, kas gresia už pagalbą žydams, priežiūros.

Aleksandras Šinderis savo atsiminimuose rašo: „Aš iki šiol lyg per miglą atmenu... Nuo krentančių bombų žemė maišosi su dangumi, atrodo, kad tūkstančiai adatų susminga į mano kūną, o aš iš baimės valgau žemę ir šaukiu... Gete neprisimenu jokių veidų, tik begalinis alkis ir aplinkui tamsu, šalta ir viskas aplinkui panašu į šlapią asfaltą. Prieglaudoje atvirkščiai – nebeskauda, šilta, kažkokios malonios ir geros moterys, bet valgyti vis tiek norisi... Miškas, tai šviesus, tai tamsus, diena, naktis, aš sėdžiu miške moteriai ant kelių ir ji kažką pasakoja man pažįstama lietuvių kalba, man nebaisu...“

1944 m., artėjant frontui, traukdami vokiečiai be paliovos bombardavo Uteną, griuvo pastatai. Priebėgai pasitarnavo didelis svirnas, o ypač po juo esantis rūsys. Pasigirdus lėktuvų ūžesiui ar nakties metu pakibus lempoms virš miesto, seserys vedėsi vaikus į slėptuvę, esančią kitame pastate, mažuosius supo į anklodes ir nešėsi. Padėjo ir didesnieji vaikai. Po karo per stebuklą abu išgyvenę Aleksiuko tėvai atvažiavę į prieglaudą pamatė jį gyvą ir gerokai paaugusį. Berniuko tėvas negalėdamas prisiversti įeiti į vidų apsikabino medį ir pravirko.

Praūžus karui, seserys liko dirbti vaikų namuose. Buvo nutarta atskirti didesnius ir mažesnius vaikus. Didesnieji, kurie jau lankė mokyklą, palikti Utenoje, o mažesnieji iškelti į už keturių kilometrų esantį Jasonių dvarą. 1947 m. vienuolės, nutarusios nepalikti mažųjų, kartu su jais išsikėlė į Jasonis. Juozapa tapo atsakinga už ūkio dalies darbus. Kitos seserys taip pat čia dirbo. **Taip sovietai, nerasdami kitos išeities, Jasonių vaikų namuose įdarbino visas seseris, nors ir žinojo, kad jos vienuolės.**

Tuomet iš Jasonių dvaro buvo likęs tik vienas vieno aukšto gyvenamasis namas, pirtelė, keletas nedidelių ūkinių pastatų. Vaikelių, atvežamų iš įvairiausių skirstymo punktų ir kūdikių namų, vis daugėjo. Nepaisydamos sunkumų, seserys pradėjo remonto ir statybos darbus. Jasonių vaikų namai tapo ne tik patogiais, jaukais, bet ir tikrais Tėviškės namais. Namus supo graži aplinka – dideli gėlynai margavo įvairiaspalvėmis gėlėmis nuo pavasario iki šalto rudens, kūdra, miškas, gražios patalpos dekoruotos tautinių raštų motyvais.

Vaikai mylėjo gerąsias sesutes, kurios jiems buvo tarsi rūpestingos mamos. Buvusi auklėtinė Danutė Mirauskaitė-Ambrozaitienė dėkinga už rūpestį ir meilę, su tikros dukros atjauta rūpinosi seserimi Juozapa – mama, močiute – iki pat jos mirties. Savo atsiminimuose Danutė rašo: *„Net praėjus daugeliui metų, buvę vaikų namų auklėtiniai, dabar jau suaugę vyrai ir moterys, atvažiudavo jų aplankyti. Žinojo, kad Utenoje prie bažnyčios, raudonų plytų name, ras mylinčias širdis.“*

Informacija surinkta naudojantis:

www.issigelbejesvaikas.lt

righteous.yadvashem.org

Leidiniu „Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo Vargdienių seserys Utenoje (1930 - 2006)“